

Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia 2011-2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia 2011-2020

Hyväksytty Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastualueen johtoryhmässä 7.11.2011

Sisältö

Mitä on ympäristökasvatus	2
Ympäristökasvatusstrategiassa yhteiset tavoitteet	2
Taustaa	3
Kymenlaakson ympäristökasvatuksen tilanne	4
Strategian tavoitteet ja toimenpiteet.....	4
Toiminnalliset linjaukset ja toimenpiteet.....	5
Aikataulu, vastuut ja seuranta	7
Aktiivisia kymenlaaksolaisia ympäristökasvattajia	7
Liitteet	8
Lähteet.....	8

Mitä on ympäristökasvatus

Ympäristökasvatus on kaikille ja kaikenikäisille tarkoitettua kasvatuksellista toimintaa, jonka päämääränä on edistää yksilöiden ja yhteisöjen arvojen, tietojen, taitojen ja toimintatapojen muuttumista kestäväen kehityksen mukaisiksi.

Ympäristökasvatus voi olla muun muassa luontokasvatusta, kuluttajakasvatusta, kansainvälisyyskasvatusta, rauhankasvatusta, kulttuuriperintökasvatusta, tulevaisuuskasvatusta ja kestäväen kehityksen kasvatusta.

Ympäristökasvatusstrategiassa yhteiset tavoitteet

Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia on työkalu, joka ohjaa alueellista ympäristökasvatustyötä aina vuoteen 2020 asti. Kymenlaaksolaiset toimijat ottavat strategian tavoitteet osaksi omia toimintaohjelmiaan.

Strategian valmistelussa on ollut mukana asiantuntijoita ja useiden sidosryhmien edustajia. Jokainen toimija vastaa strategian viemisestä omiin toimintaohjelmiinsa, joiden kautta strategiaa jalkautetaan eri organisaatioihin.

Strategian visio:

Kymenlaaksolainen ympäristökasvatus on arvostettua käytännön toimintaa ja tiivistä yhteistyötä.

Ympäristökasvatus koskettaa kaikkia ikäluokkia, ja toiminnan tavoitteisiin on sitouduttu alueen toimijoiden strategioissa, ohjelmissa ja toiminnassa.

Taustaa

Hallitusohjelmaan (6/2011) on kirjattu useita ympäristökasvatuksen tavoitteita: kehitetään Suomi maailman ympäristötietoisimmaksi kansakunnaksi, vahvistetaan ympäristökasvatuksen ja luontokoulujen asemaa ja kehitetään toimintaa sekä parannetaan ympäristöjärjestöjen toimintaedellytyksiä.

Valtakunnallisia ympäristökasvatuksen tavoitteita on asetettu myös Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategiassa ja sen toimeenpanosuunnitelmassa vuosille 2006-2014. Strategian päämääriä ovat mm. ymmärryksen lisääminen ihmisen hyvinvoinnin, talouden, ekotehokkuuden ja ympäristönsuojelun välisestä yhteydestä muutoksen aikaansaaminen arkikäytännöissä ja sitouttaminen kestäväan elämäntapaan.

Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaoston ja opetus- ja kulttuuriministeriön strategioissa on asetettu tavoitteeksi, että vuoteen 2014 mennessä kestävä kehitys on koulutuspoliittisesti tärkeä painopistealue ja että jo olemassa olevista ympäristökasvatuksen toimijoista luodaan yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa kehittämiskeskusverkosto. Lisäksi strategian tavoitteena on, että kaikissa Suomen kouluissa ja oppilaitoksissa on oma kestävä kehityksen toimintaohjelma vuoteen 2010 mennessä, 15 prosentilla kouluista ja päiväkodeista on kestävä kehityksen työstään ulkoinen tunnus tai sertifikaatti vuoteen 2014 mennessä ja oppilailta on tarjolla mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa omaan elinympäristöönsä liittyvissä asioissa.

Valtakunnallinen aluehallintouudistus velvoittaa jokaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen parantamaan ympäristötietoisuutta. Maakuntaliittoja ohjaavan lain perusteluissa liittojen uudeksi tehtäväksi on määrätty alueelliset ympäristötietoisuus- ja ympäristökasvatussuunnitelmat. Keski-Suomen ELY-keskuksella on vastuu valtakunnallisen ympäristökasvatuksen kehittämisen ja koordinoitavuudesta.

Suomen ympäristökasvatuksen seura SYKSE ry on valtakunnallinen ympäristökasvatuksen edistämiseen, kehittämiseen ja tukemiseen erikoistunut järjestö. SYKSE lähestyi v. 2011 maakuntien liittoja toivoen alueellisten ympäristökasvatusstrategioiden laatimista. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja EkoKymenlaakso-projekti koordinoivat Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategian laatimista. Strategiaa on laadittu tiiviissä yhteistyössä mm. oppilaitosten, luontokoulujen, kolmannen sektorin, kuten järjestöjen ja yhteistyöryhmien ja viranomaisien kanssa. Strategiatyön prosessi käynnistyi 25.5.2011 pidetyssä työpajassa, jossa koostetut ideat ja toiveet ovat liitteenä. Kymenlaakson ympäristökasvatuksella toteutetaan myös Kymenlaakson Ilmasto- ja energiastrategiaa.

Kymenlaakson ympäristökasvatuksen tilanne

Kymenlaaksossa on useita aktiivisia ympäristökasvatuksen toimijoita, joiden toiminta on joko paikallista tai koko Kymenlaakson alueen kattavaa. Toimintaa järjestetään niin päiväkodeissa ja kouluissa kuin oppilaitosten ulkopuolellakin. Yhteistä ympäristökasvatusstrategiaa, toimintasuunnitelmaa tai yhteistyöverkostoa ei ole aiemmin luotu.

Strategian tavoitteet ja toimenpiteet

Strategian tavoitteet:

Ympäristökasvatuksen profiili ja arvostus nousee ja ympäristötietoisuus lisääntyy.

Ympäristökasvatus kohtaa jokaisen kymenlaakso-laisen, pyrkien mahdollisimman käytännönläheiseen kasvatukseen.

Kymenlaaksolaisilla on hyvä luontosuhde.

Kymenlaaksossa toimii ympäristötiedon hallinnan ja ympäristökasvatuksen osajaorganisaatio.

Toiminnalliset linjaukset ja toimenpiteet

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
<p><i>Ympäristökasvatuksen profiili ja arvostus nousee ja ympäristötietoisuus lisääntyy.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> Ideoidaan uusia keinoja ja tapoja hyödyntää innovatiivisesti eri toimintatapoja ja eri tahojen yhteistyötä ympäristökasvatuksen edistämiseksi (ympäristöviestintästrategia) Kymenlaakson energia- ja ympäristöneuvonta eli E-toimisto välittää hyviä käytäntöjä, järjestää tapahtumia ja koordinoi ja välittää tietoa Järjestetään vuosittainen Kaakkois-Suomen ympäristökasvatuksen koulutuspäivä 	<p>ELY-keskus Kunnat Järjestöt Yritykset Seurakunnat</p> <p>ELY-keskus</p>	

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
<p><i>Ympäristökasvatus kohottaa jokaisen kymenlaaksolaisen, pyrkien mahdollisimman käytännölläheiseen kasvatukseen.</i></p> <p><i>Kymenlaaksolaisilla on hyvä luontosuhde.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> Kaikissa päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa on Kansallisen kestävän kehityksen kasvatuksen strategian mukainen kestävän kehityksen ohjelma, joita toteutetaan ja päivitetään järjestelmällisesti Vihreä Lippu -koulujen ja -päiväkotien määrä lisääntyy vuosittain Kymenlaaksossa ainakin kahdella ja MetsäMörri-, Sipi Sammakon siivouskoulu ja muita ohjelmia hyödynnetään aktiivisesti Kunnat varaavat resursseja siihen, että kaikilla päiväkodeilla ja kouluilla on mahdollista hyödyntää luonto- tai ympäristökoulun palveluja Työnantajat ja järjestöt näyttävät esimerkkiä ja ottavat aktiivi- 	<p>Kunnat</p> <p>Kunnat</p> <p>Kunnat</p> <p>Yritykset ELY-keskus</p>	

	sen roolin ympäristötietämyksen lisäämisessä	Kunnat	
	5. Kymenlaakson kunnissa käynnistetään Ekotukitoiminta tai vastaava järjestelmällinen ympäristötoiminta		
	6. Pk-yritykset ottavat käyttöön Green Office-, Ecostart- ja muita em. organisaatioille soveltuvia ympäristöohjelmia	Yritykset Seurakunnat	
	7. Järjestöt huomioivat toiminnassaan ekologiset ja sosiaaliset näkökulmat (Keke mukaan kuvioihin -opas, 2010)	Järjestöt Seurakunnat	
	8. Liikuntajärjestöistä ainakin 50 %:lla on käytössä SLU:n liikunnan Ekomerkki	Järjestöt	
9. Asukkaille järjestetään luontoretkiä, tapahtumia, ja tarjotaan esteettömät mahdollisuudet nauttia luonnosta	Kunnat Järjestöt		

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
<i>Kymenlaaksossa toimii ympäristötiedon hallinnan ja ympäristökasvatuksen osaajaorganisaatio.</i>	1. Perustetaan Kymenlaaksoon pysyvä, nimetty ympäristötiedon ja ympäristökasvatuksen osaajaorganisaatio tai ryhmä, joka koordinoi alueen ympäristökasvatus työn kehittämistä, seuraa ja tiedottaa asian kansallisesta kehityksestä, on aktiivisesti yhteydessä kansallisiin ympäristökasvatusorganisaatioihin, lisää ympäristökasvatuksen arvostusta alueella ja osallistuu tapahtumien järjestämiseen.	Maakuntaliitto	
	2. Alueelle perustetaan aktiivinen	Maakuntaliitto	

	keskustelu- ja kokemustenvaihtofoorumi.	Kunnat	
	3. Kuntien sivistystoimiin nimetään kestävä kehityksen yhteys- ja vastuuhenkilöt. Lisäksi sovitaan, miten muiden tahojen ympäristökasvatusasiat hoidetaan ja miten vastuut jaetaan	E-toimisto	
	4. E-toimisto etsii aktiivisesti rahoituskanavia erilaisille ympäristökasvatuksen uusille toimintaideoille, tiedottaa rahoitusmahdollisuuksista ja antaa apua niiden hakemiseen.	Kunnat ELY-keskus Maakuntaliitto	
	5. Tuetaan ympäristökasvatusta toteuttavia järjestöjä.		

Aikataulu, vastuut ja seuranta

Strategia viedään tiedoksi maakuntahallitukseen. Strategia otetaan käyttöön vuoden 2012 aikana, eli toimijat sisällyttävät strategian tavoitteet osaksi toimintaohjelmiaan. Strategia päivitetään neljän vuoden välein.

Kymenlaakson ympäristökasvatusryhmä seuraa vuosittain strategian toteutumista ja raportoi siitä maakuntahallitukselle. Mittareina käytetään mm. ECOREG-seurannan mittareita. Lisäksi toimijat seuraavat strategian toteutumista omilla mittareillaan. Tuloksista tiedotetaan aktiivisesti, Kymenlaakson viestintästrategian mukaisesti.

Aktiivisia kymenlaaksolaisia ympäristökasvattajia

Eko-Idea ry
 Energiayhtiöt
 Kaakkois-Suomen ELY-keskus
 Kerkko-verkosto
 Kunnat
 Kymenlaakson liitto
 Kyläyhdistykset
 Kymenlaakson Jäte Oy
 Kymenlaakson maakuntamuseo
 Kymenlaakson Partiopiiri ry
 Langinkosken lukio
 Luonnonsuojelupiiri ja paikallisyhdistykset
 Luontokoulu Haili
 Maaseutunaiset

Martat
Metsähallitus
Oppilaitokset
ProAgria
Pohjois-Kymen Kasvu ry
Päiväkodit
Seurakunnat
Suomen Ladun paikallisyhdistykset
Vesiyhtiöt
Vihreä Lippu -koulut
Ympäristökoulu Regina
4H-yhdistykset

Liitteet

1. Keskeisiä ympäristökasvatuksen käsitteitä
2. Strategiatyön tekijät ja taustaorganisaatiot

Lähteet

Hallitusohjelma, 22.6.2011: <http://www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.jsp>

Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006–2014: http://www.oph.fi/download/110201_kekestrategia.pdf

Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa; Baltic 21E -ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävää kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005-2014) varten.

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/kestavan_kehityksen_edistaminen_koulutuksessa_baltic_21e-ohjel

